

روزبهرانی، احمد، ۱۳۳۹ ..

کاوشی پیرامون شیطان پرستان، یا، یزیدیان / احمد روزبهرانی - ق: گنج عرفان، ۱۳۸۹

۹۲ ص: مصور، عکس ISBN: 978 - 964 - 7958 - 80 - 6

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیفا.

کتابنامه: ص. ۹۰ - ۹۱: همچنین به صورت زیر نویس.

۱. یزیدیه - تاریخ. ۲. یزیدیه - عقاید. ۳. یزیدیه - آداب و رسوم. الف. عنوان

۲۹۹/۱۵۹

ک ۹ ر / ۱۵۹۵ BL

۱۳۸۹

□ نام کتاب: کاوشی پیرامون شیطان پرستان یا یزیدیان

□ مؤلف: احمد روزبهرانی

□ ناشر: گنج عرفان

□ ناشرین همکار: ابتکار دانش، آسمان دانش

□ ناظر چاپ: مسعود حبیب‌الهی

□ لیتوگرافی: بهار علم

□ نوبت چاپ: اول، ۱۳۸۹

□ شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

□ قیمت: ۱۶۰۰ تومان

□ چاپ: لامن الحجج (ع)

شابک: ۹۷۸ - ۹۶۴ - ۷۹۵۸ - ۸۰ - ۶ ● ISBN 978-964-7958-80-6

کلیه حقوق این اثر برای ناشر محفوظ است.

مراکز پخش:

اهران، گنجینه سلامت: میدان انقلاب، ابتدای خیابان آزادی، خ جمائزاده جنوبی، ساختمان ۱۴۴، واحد ۶/ تلفن: ۰۲۱-۶۶۵۶۵۳۹۷

فی، گنج عرفان: تلفن: ۰۹۱۲۷۴۹۲۸۰۰۵-۲۵۱-۷۷۴۶۵۶۷-۷۸۴۶۶۲۰-۰۹۱۲۷۴۱۸۲۲۳

Email: Gangerfan@yahoo.com

www.Gangerfan.com

کاوشی پیرامون شیطان پرستان

یا

یزیدیان

احمد روزبہانی

فهرست مطالب

۷	 مقدمه
۱۰	 شیخ عدی کیست؟
۱۶	 وجه تسمیه و منشأ پیدایش یزیدیه
۲۱	 اما کن یزیدیه
۲۳	 ماهیت آیین یزیدی
۲۵	 تعداد پیروان این آیین
۲۹	 عقاید یزیدیه پیرامون شیطان یا طاووس ملک
۳۱	 شیطان در اسطوره‌های کهن ایرانی
۳۷	 شعائر دینی و عبادات
۴۰	 نماز
۴۶	 روزه
۴۷	 اما روزه‌ی خاص
۴۸	 شیوه‌ی افطار کردن
۴۹	 حج
۵۵	 مراسم مردگان
۵۶	 «شیون پدر»
۵۷	 طعام و محرمات
۶۰	 جشن‌ها
۶۱	 گروه‌های دینی و اجتماعی

۶۷	کتاب‌های مقدس.....
۶۸	مطالب پراکنده‌ای از شریعت و آیین یزیدیه.....
۷۰	اعتقاد به ظهور یک منجی.....
۷۱	کرافه.....
۷۳	تعدد زوجات.....
۷۵	تقدس اعداد.....
۷۸	شروانشاه یزیدی.....
۸۰	اخباری از یزیدیان.....
۹۰	منابع و مآخذ.....

مقدمه

نوشته‌ای که پیش روست پژوهشی است پیرامون یزیدیان یا ایزدیان که در شمال عراق و چند کشور دیگر ساکنند. برخی از پژوهشگران آئین آن‌ها را برگرفته از آئین کهن ایرانی و برخی آمیزه‌ای از دین‌های متفاوت و برخی تحریف شده‌ی چند آئین می‌دانند. به هر حال بحث در چند و چون آن متعاقباً خواهد آمد. اما اولین نویسنده‌ای که نامی از آن‌ها با عنوان یزیدیه آورده است احمد تیمور پاشا در کتاب «الیزیدیه و منشأ نحلتهم» در قرن ششم هجری قمری است.

پس از آن ابو سعید محمد بن عبدالکریم سمانی (متوفی سال ۵۶۲ در کتاب «الانساب» و ابوفراس در کتاب خود به سال ۷۵۲ ه. ق آن فرقه را کاویده است.

پیشینه‌ی یزیدیان به زعم خود به چهار هزار سال پیش می‌رسد اما به گفته‌ی برخی از پژوهشگران آن‌ها در قرن چهاردهم میلادی در جنوب جلگه‌ی بین‌النهرین پدید آمدند. حکمرانان نیز برخی در رابطه

با آن‌ها سیاست انقباضی و برخی سیاست انبساطی داشته‌اند مثلاً دولت عثمانی این فرقه را «مبتدع» شمرد و به رسمیت نمی شناخت اما پس از تشکیل دولت عراق از آزادی نسبی برخوردار شدند. هر چند که رژیم سابق عراق به وفاداری آن‌ها اطمینان نداشت و آن‌ها را وادار می‌کرد از قلمرو کوهستانی خود به زمین‌های بایر کوچ کنند.

یزیدی‌ها همواره جمعی بسته بوده‌اند که خود را قومی برگزیده می‌دانند و دیگران را به جمع خود راه نمی‌دهند و اعتقادات خود را از دیگران مخفی نگه می‌دارند. به هر حال ما در این نوشته بر آنیم که این فرقه را آنگونه که هست با استناد به آثار متعدد مورد بررسی و کاوش قرار دهیم.

قابل ذکر است که این طایفه دارای دو کتاب مقدسند: که یکی کتاب «جلوه» که در آن اصول اعتقادی‌شان تشریح شده و دیگری کتاب «مصحف رش» (کتاب سیاه) که مجموعه‌ای ادعیه و سرودهای آن‌ها است که متعاقباً به آن‌ها اشاره خواهد شد.

پرستش و عبادت یزیدیان با آداب رنگین و متنوع از جمله موسیقی، سرود خوانی جمعی، رقص و سماع صوفیانه، مراسم آبتنی و شستشو، افروختن شمع و بخور، نذورات و دعاخوانی گروهی برای مردگان همراه است که آن را بررسی خواهیم کرد.

قابل ذکر است که در چند و چون این آئین تا به حال در زبان فارسی معدود کتاب و مقالاتی به زیور طبع آراسته شده است. لذا بیشتر مستندات ما آثار و نوشته‌های عربی است که در فهرست منابع

معرفی شده است. اما برای دریافت بیشتر منابع فارسی می‌توان به کتاب فهرست مقالات موضوعی، لغت‌نامه‌ها و دائرةالمعارف‌ها و دیگر کتب مراجعه نمود.

این نکته هم قابل ذکر است که شیطان پرستی در گذشته و حال در نواحی آمریکای لاتین، آمریکای جنوبی و آفریقای مرکزی و کشورهای اروپایی (به‌خصوص انگلیس و آلمان) و نیز آمریکا و چین پیروانی داشته که چون با یزیدیان مورد نظر ما سنخیتی ندارند مبنای بحث ما نمی‌باشند.^(۱)

۱ - یزیدیه، به حسین بن منصور حلاج، شیخ عبدالقادر گیلانی و حسن بصری ارادت نشان می‌دهند. و این شیخ عبدالقادر کسی است که او را مؤسس طریقه‌ی قادریه می‌دانند. صدیق صفی زاده در این خصوص می‌نویسد: شیخ عدی با بسیاری از شیخان و بزرگان آن زمان همانند عقیل منبجی و حماد باس و ابی نجیب و عبدالقادر گیلانی و ابوالوفاء حلوانی رابطه داشته سپس از آن‌ها جدا شد (صفی زاده پوره که بی، صدیق، نامه فرهنگ ایران، دفتر دوم، ص ۲۱۹ تا ۲۲۱).